

ŠACH 2000

Číslo 1

ROČNÍK 1.

Datum vydání: 31.10.2000

Ahoj milí čtenáři!

I k Vám právě „přiletělo“ první číslo nového časopisu, který bude vycházet 1x za dva měsíce.

Proč název ŠACH 2000? K názvu nás inspiroval časopis ŠACH vydávaný v letech 1995-1997 studenty Z.Petrem a M.Nečasem. Pak časopis přestal vycházet. Protože byl mezi studenty nižších ročníků gymnázia oblíbený, chtěli bychom navázat na jeho tradici.

Proč obrázek sovy? Sova je znakem moudrosti a my se budeme snažit psát co nejvíce zajímavostí, moudrých myšlenek i postřehů. Hned na další stránce se dočtete o naší sově – je to kalous ušatý.

Byli bychom také rádi, kdyby se objevily příspěvky i z jiných tříd. Můžete začít přemýšlet!

... a teď stačí jen otočit stránku a na křídlech moudrosti letět do světa poznání!

Vaše sekunda B

KALOUS UŠATÝ

Kalous ušatý žije velmi skrytě . Tato půvabná sova se vyskytuje v lesích Evropy , Asie a Severní Ameriky . Místy se objevuje i na severu a severovýchodě Afriky .

Kalous ušatý je na celém území svého výskytu poměrně hojný . Jeho jediným opravdovým nepřítelem je člověk .

Způsob života :

Kalous ušatý se nejraději zdržuje v jehličnatých lesích , ale setkáme se s ním i ve smíšených lesích a příležitostně hnízdí dokonce i na mokřadlech a vřesovištích . Populace, které obývají nejsevernější oblasti výskytu kalouse , v zimě tato místa opouštějí a táhnou na jih . Kalous ušatý létá velice tiše , za což vděčí měkkému peří a také zvláštní úpravě zadního okraje ručních letek , kde se při letu pera rozprostírají jako hřebínek a zcela tak tlumí hluk , vznikající při pohybu křídel . Brzy zjara můžeme v lesích slyšet zpěv samců , což je velice hluboké , tlumené „ huů “ , které se pravidelně opakuje . Do jejich repertoáru patří také hlasité , štekavé „uek “ a různé další naříkavé zvuky . Vyvedená mlád'ata se ozývají zvečera táhlým vysokým svištivým „pšít “ , připomínajícím něco mezi kočičím mňoukáním a skřípěním dveří .

Potrava a lov :

Kalous ušatý loví hlavně drobné savce a rejsky , ale rovněž větší živočichy , např. : potkany , veverky , křečky či zajíce . Podle potřeby chytá také obojživelníky a malé ptáky jako špačky , pěnkavy nebo dokonce i větší sojky . Při krmení mlád'at loví často i hmyz , obzvláště brouky , z nichž má nejraději chrousty . Po kořisti kalous slídí nad poli a jinou otevřenou krajinou . Bezhluchně plachtí klouzavým letem a má oči a uši otevřené , aby mu neunikl nejmenší náznak přítomnosti možné kořisti . V noci velmi dobře vidí i slyší . Jakmile zaslechne šramot případné oběti , zaútočí na ni se smrtící jistotou .

Rozmnožování :

U kalouse ušatého začíná tok časně zjara , často již na konci února . Samec a samice při zasnubných letech létají s daleko slyšitelnými údery křídel , samci velmi často při letu „ tleskají “ pod tělem křídly o sebe . Kalous si nestaví vlastní hnízdo , ale využívají starých opuštěných hnízd jiných ptáků , např. : krkavcovitých nebo dravců , a pouze si ho trochu poopraví . Občas dokonce využívají i opuštěné hnízdo veverek . V otevřené krajině , jako jsou vřesoviště , hnízdí kalousi čas od času i přímo na zemi . Samice snáší 4 - 6 vajec , které jsou o něco menší než slepičí . Se zahříváním začíná hned po snesení prvního vejce , takže mlád'ata se pak líhnou postupně . Samec na snůšce nesedí , ale obstarává samici a později i mlád'atům potravu . Pokud se poblíž hnízda objeví nepřítel , samice se ho snaží odlákat tím , že předstírá zranění křídla . Mlád'ata opouštějí hnízdo po třech týdnech a učí se při posedávání na sousedních větvích držet rovnováhu .

VÍTE , ŽE . . .

- Jestliže se kalous ušatý ukáže ve dne , srotí se obvykle malí ptáci do jednotného hejna , vrhnou se na sovu a snaží se ji urputnými „ nálety “ zahnat .
- Za nevlídného počasí v zimě se často více kalousů ušatých shromáždí na jednom místě . Přitisknutí k sobě odpočívají a spí .
- Kalous ušatý má tak pohyblivý krk , že může otočit hlavu až o 270 stupňů . Tato schopnost vyrovnává poměrně úzké zorné pole očí .

Erika Schwartzová , SB
Dominika Kafaňková , SB

Pranostiky do kapsy

Září

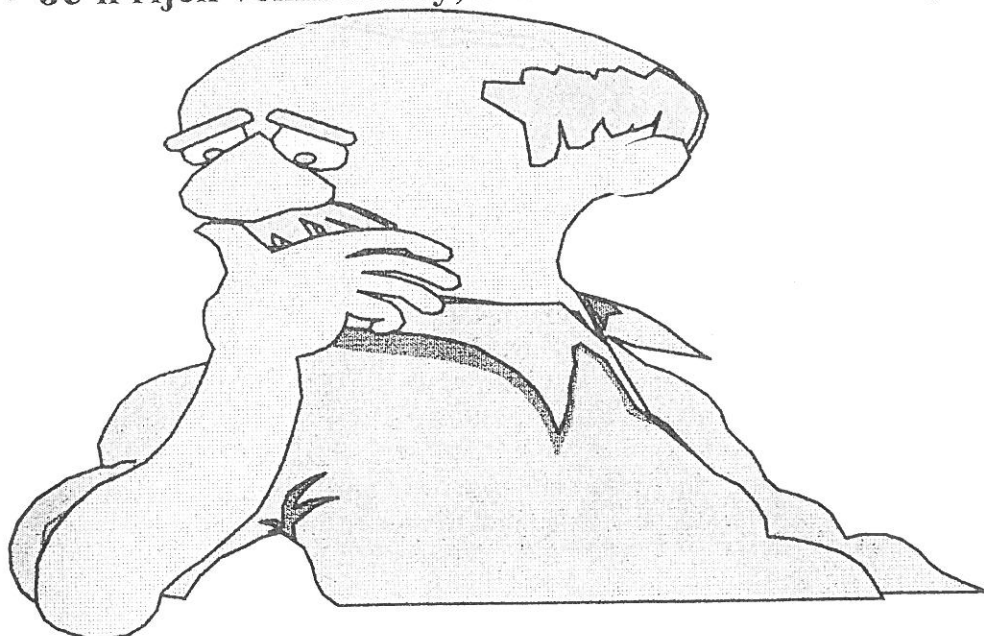
- * Co srpen nedovařil, září dosmaží.
- * Teplé září - dobře se ovoci i vínu daří.
- * Divoké husy na odletu - konec babímu létu.
- * Teplé září - zamračený říjen.
- * Ozve-li se v září hrom, bude zavát každý strom.
- * Přijde Václav - kamna připrav.
- * Na Jeronýma stěhuje se k nám zima.
- * Po Matouši čepici na uši.
- * Bouřky v září znamenají mnoho z jara sněhu.
- * Bouřky v září předpovídají úrodný budoucí rok.
- * Od panny Marie bolestné - teplota rychle poklesne.

Pranostiky do kapsy

Říjen

- * Po svaté Tereze mráz po střeších leze.
- * Nalévá-li Havel, bude horké léto.
- * Svatá Hedvika medu do řepy zamíchá.
- * Do svatého Lukáše, kdo chceš, ruce volné měj, po svatém Lukáši za ňadra je dej.
- * Čím dříve listí opadne, tím úrodnější bude příští rok.
- * Když dlouho listí nepadne, tuhá zima se přikradne.
- * Září víno vaří, říjen mačká hrozen.
Září víno vaří, říjen víno pijem.
- * Svatá Uršul perličky rozsula, ráno vstala, posbírala, ani jediné nenechala.
Když na Uršulu a Kordulu větry dují, po celou zimu nás navštěvují.
- * Jestli má dub mnoho ovoce, bývá ráda dlouhá a tuhá zima.
- * V říjnu hodně žaludů a bukvic oznamuje zimy víc.
- * Říjen když blýská, zima plíská.
- * V říjnu mráz a větry, leden, únor teplý.
- * V říjnu mnoho dešťů, v prosinci mnoho větrů.
- * Po teplém září, zle se říjen tváří.
- * Mlhy v říjnu - sněhy v zimě.
- * Je-li říjen velmi zelený, bude leden hodně studený.

Výročí slavných

Rudolf Hrušínský – 17.10. 1920 – 13.4. 1994

Pocházel ze staré herecké rodiny, jejíž kořeny sahaly až k Tylovi. Oba rodiče byli herci, stejně jako děda Budínský, majitel kočovné společnosti. V šestnácti letech opustil gymnázium a vstoupil do prvního divadelního angažmá. Divadelní křest si odbyl v pražské Uranii. Tenkrát ještě okouzloval své divadelní partnery v milovnických rolích, které si stačil zahrát i ve filmu. Následovaly postavy studentů v dodnes známých snímcích: *Cesta do hlubin študákovy duše*, *Studujeme za školou* nebo *Noční motýl*. V roce 1936 se stal Rudolf Hrušínský žákem herecké školy E. F. Buriana, pak vstoupil do jeho souboru. Po válce působil s malými přestávkami na scéně Městských divadel pražských a roku 1960 přešel do Národního divadla. Během působení v tomto divadle se vypracoval v jednoho z největších interpretů dramatických rolí.

...“ Jeviště není aréna, na které má herec předvádět, jak umí bědovat, smát se a slzet... Tohle všechno totiž může zastírat to nejdůležitější a podstatné: co herec a jeho postava cítí a co myslí. A to musí brát herec velmi odpovědně, celou vahou své osobnosti. Jedině tak dává divákovi šanci, aby se s postavou mohl ztotožnit a prožít její životní drama jako svoje vlastní...”

Rudolf Hrušínský ztělesňoval charaktery záporné, někdy až odpudivé, jako byl například kolaborant ve Vyšším principu nebo zaměstnanec krematoria z filmu *Spalovač mrtvol*. Vytvořil také kladné postavy – titulní roli v *Dobřím vojáku Švejkovi*, lázeňského *Důru* v *Rozmarném létě*, *Pankráce* v pohádkové komedii *Tři veteráni*. Zůstává v paměti jako komisař *Ledvina* z oblíbené komedie *Adéla ještě nevečeřela*, nerudný děda *Franc* v *Slavnosti sněženek*, moudrý lékař *Gruntorád* v *Postřižínách*, doktor *Skružný* z *Vesničko má středisková* nebo porybný *Prošek* z adaptace knihy *Oty Pavla Smrt krásných srnců*. Jednou z posledních velkých rolí v herecově kariéře byla role dědečka pečujícího o osiřelého vnuka v dramatu *Tichá bolest*. V herecových stopách úspěšně krácejí oba jeho synové – Jan a Rudolf a také vnuk. Dynastie rodu Hrušínských má své pokračovatele.

František Běhounek

28.10.1898 Praha- 1.1.1973 Karlovy Vary

Mezinárodně uznávaný vědec, žák a spolupracovník M. Curie – Sklodovské, člen výpravy do Arktidy, vysokoškolský profesor, akademik. V šedesátých letech 20. století působil jako expert v UNESCO a ve vědecké komisi OSN pro výzkum atomového záření. Publikoval původní i přeloženou odbornou literaturu, vedle vědy se ale od třicátých let intenzivně věnoval také beletrii. Popularizoval vědu v literatuře. Napsal tři desítky knih pro mládež. K nejznámějším patří Trosečníci polárního moře, kde autor jako přímý účastník poutavě líčí události výpravy generála Nobila v roce 1928. Z dalších jeho knih – Ledovou stopou, Robinzoni vesmíru, Robinzoni želvích ostrovů, Akce L, Na sever od Zambezi, Kletba zlata . . .

Vojtěch Stekláč

21.10.1945 Příbram / žije v Praze /

Prozaik, autor humoristických próz pro děti nižšího a středního věku. Po léta pracoval jako redaktor dětských časopisů (Ohníček, Pionýr), v časopisech také publikoval, spolupracoval s rozhlasem a televizí. Do literatury vstoupil ve svých třinácti letech sbírkou povídek Zrcadla /1968/ a v průběhu sedmdesátých let následovaly další povídky, novela Sbobem, láska /1974/, román Skok přes kůži /1979/.

Jeho rozsáhlá tvorba pro děti se vyvíjí na rozdíl od jiných autorů odděleně od jeho próz pro dospělé. První knížkou jsou v roce 1970 Boříkovy lapálie, povídky jež nejdříve vycházely časopisecky. Osudy holešovické party kluků, prožívajících bezpočet humorných i vážných příhod doma, ve škole, ve vztazích k dětem, které nejsou členy jejich party, zabraly autorovi několik let práce. Výsledkem byl celý cyklus knižních svazků zahájený dílem Bořík a spol. /1980/. Vedle příhod boříkovské party věnoval V. Stekláč dětem i řadu dalších próz - Detektiv Bondybej 001, Žlutý Robert, Běda Dynamit a spol., Tajemství skarabea. . .

V jednotlivých dílech boříkiád byli hl. hrdiny vždy kluci, ale příběhy se neobešly samozřejmě bez děvčat. Nový příběh navazuje na předchozí, i když s jistým časovým odstupem. Parta holešovických kluků, kteří nestárnou, se znovu uchází o přízeň svých čtenářů. Tentokrát má v ději dost výrazné slovo Zuzka Šírová, možná proto název trošku vybočuje z tradice - Holky a spol. Nemůže chybět vtipný ilustrační doprovod A. Borna.

Karel Poláček 22.3.1892 Rychnov n. Kněžnou - asi 19.10.1944 Osvětim

Novinář, prozaik, filmový scénárista, humorista a satirik, jehož dílo je součástí základního fondu české humoristické literatury.

Pocházel z kupecké židovské rodiny. Jeho úředníci, řemeslníci a obchodníci jsou vykresleni shovívavě (Hráči, Muži v ofsajdu), někde dostává však Poláčkův humor příměs tragiky i satiry (Dům na předměstí, Hlavní přelíčení). Vrcholným dílem je románový cyklus Okresní město, Hrdinové táhnou do boje, Podzemní město, Vyprodáno a fragment páté knihy.

Pro děti napsal fantastickou pohádku Edudant a Francimor (1933). V knize Bylo nás pět vzpomínal na rychnovské dětství. Kniha vyšla až posmrtně roku 1946 ve Svobodných novinách v Brně.

Dnešní mladé generaci příběh zpopularizoval televizní seriál, podobně jako před lety rozhlasová verze a gramofonová nahrávka v podání Františka Filipovského.

Vzpomínáte si? Petr Bajza, Antonín Bejval, Pepek Zilvar z chudobince, ěda Kemlink a Čeněk Jirsák.

František Nepil 10.2.1929 Hýskov – 8.9.1995 Praha

Své umění psát nejdříve vyzkoušel jako propagační textař, později působil v rozhlasu v redakci vysílání pro děti. Od začátku 70. let se rozhodl pro svobodné povolání a psal knihy pro děti a dospělé, spolupracoval s Divadlem Spejbla a Hurvínka, s televizí a rozhlasem.

Napsal 19 knih, část byla adresována dospělým – Jak se dělá chalupa, Střevíce z lýčí, Dobré a ještě lepší jítro...

První knížku pro malé čtenáře vydal v r. 1963. Jmenovala se Kola, strojky, nápady. Další knihy určeny nejmenším – Makový mužiček, Polní žínka Evelínka, Naschválničci ...

František Nepil nejvýrazněji pokračoval v tradici, kterou založil Václav Čtvrtek, oba také vyšli ze stejných zkušeností. Stejně jako u Čtvrtka i v Nepilových knížkách obdivujeme půvabné vyprávění, hru se slovy a jazykem, moudrost i laskavý humor vzbuzující pocit dobré pohody.

... „Kdykoli padne první slovo o táboře, začnou se probouzet naschválničci. Celý rok dřímají, celý rok klímbají a nevzbudí je nic ...“

MONIKA HILLOVÁ S R

Rozhovor s ředitelem gymnázia

Otázka:

Čím jste chtěl být, když jste byl malý?

Odpověď:

Jó, tak to je zajímavé, v životě jsem nechtěl být kantorem.

Když jsem byl ještě hodně malý, tak jsem vydržel celé hodiny pozorovat, jak na nádraží šibují vlaky a mým přáním bylo stát se mašinfírou. To znamená řídit lokomotivu a hlavně tu parní, kterou jste možná ani neviděli, jenom když byly svátky.

V dospělém věku jsem chtěl být lékařem, ale z politických důvodů jsem nemohl studovat medicínu.

Otázka:

Jaký jste byl žák?

Odpověď:

Na základní škole jsem měl vyznamenání, na gymnáziu jsem byl dvojkař.

Otázka:

Jaké předměty byly Vaše nejoblíbenější a nejméně oblíbené?

Odpověď:

Mezi oblíbené předměty patřila historie a literatura. Neměl jsem rád deskriptivní geometrii a matematiku, ale teď uznávám, že matematika je potřeba.

Otázka:

Jak trávíte svůj volný čas?

Odpověď:

Není ho moc. Především zahrádka, ale zahradničím velice špatně.

Otázka:

Jaké jsou Vaše koníčky?

Odpověď:

Mezi koníčky patří moje povolání, historie, literatura, čtení časopisů. Dříve filatelistika. Sbíral jsem známky z Jižní Ameriky. A samozřejmě zahrádka.

Otázka:

Které rozhodnutí bylo ve Vašem životě pro Vás nejtěžší?

Odpověď:

Nejtěžší rozhodnutí bylo přihlásit se na konkurz ředitele gymnázia.

Otázka:

Jak jste se dostal do funkce ředitele?

Odpověď:

Nejdříve jsem byl ředitelem Základní školy na Purkyňově ulici. Na funkci ředitele gymnázia byl vypsán konkurz a z více uchazečů jsem se jim zdál nejlepší, tak mě vybrali.

Otázka:

V čem spočívá Vaše práce ředitele?

Odpověď:

Práce ředitele zahrnuje strašně mnoho. Například reprezentace školy, zodpovídám za všechno: za výsledky, za ekonomiku, za hospodářský chod školy, za programové věci, tzv. jak bude škola vypadat v průběhu nejbližších let atd.

Otázka:

Jak se Vám spolupracuje s profesorským sborem?

Odpověď:

Spolupráce s profesorským sborem je dobrá, většina požadavků se plní. Gymnázium patří k těm lepším v České republice. Pedagogický sbor je kvalitní a s kvalitními lidmi se dělá velice dobře.

Otázka:

Myslíte si, že vyškovské gymnázium má dobrou pověst a systém výuky je kvalitní?

Odpověď:

Vyškovské gymnázium má velice dobrou pověst. Podle analýzy činnosti jednotlivých gymnázií, podle počtu přijatých studentů na vysoké školy a různých jiných testovacích programů vždycky jsme mezi lepšími v republice. Vždycky jsme nadprůměrní. Já si myslím, že pověst má velice dobrou.

Otázka:

Jste spokojen s materiálním vybavením školy?

Odpověď:

Materiální vybavení školy - to se dá vždycky zlepšovat, ne že bych nebyl spokojen. Máme zde věci, se kterými jdeme dopředu. Třeba vybavení pro informatiku výpočetní technikou. Vybavení učebny fyziky, ať už v hlavní budově nebo na Purkyňce, je velice dobré.

Otázka:

Co byste chtěl zlepšit ve škole?

Odpověď:

Na obou budovách-zařízení pro studenty. Skříňky, nové lavice, židličky. Na velkém gymnáziu vybudovat studentský klub, aby studenti smysluplně vyplnili volnou hodinu a aby si nepřipadali jako ve škole.

Děkujeme za rozhovor.

Ředitele Gymnázia Vyškov
pana PaedDr.Ivana Pokorného
se ptaly studentky sekundy B
Dominika Kafoňková a Erika Schwartzová

OLYMPIJSKÉ HRY

Olympijské hry v australském Sydney začínají 15. 9. 2000. Od roku 776 př. n. l. jako nejvýznamnější panhelénské slavnosti v Olympii na Peloponésu a od roku 1896 jako novodobé olympijské hry vždy přitahovaly zájem všech sportovců. Účast na nich je tou největší ctí, jaké se může sportovci dostat. Buďme hrdí na to, že v uplynulých desetiletích se jich zúčastnilo i několik sportovců z našeho okresu.

Účastníci olympijských her z okresu Vyškov

1924 PAŘÍŽ - JAN KOUTNÝ

Sokol Vyškov GYMNASTIKA

stříbrná medaile - za cvičení na koni nadél

bronzová medaile - z víceboje družstev

1936 BERLÍN - ALOIS HUDEC

Rodák z Račic

GYMNASTIKA

zlatá medaile - za cvičení na kruzích

1948 LONDÝN - MARIE KOVÁŘOVÁ, MIROSLAVA MISÁKOVÁ

Sokol Vyškov

GYMNASTIKA

zlatá medaile - za cvičení v kategorii družstev

- ELIŠKA MISÁKOVÁ

GYMNASTIKA

zemřela 14. srpna 1948 ve věku 23 let na dětskou obrnu v den ukončení XIV. letních olympijských her.

- VÍTEK MATLOCHA

Sokol Vyškov

GYMNASTIKA

člen družstva mužů ve víceboji

1972 MNICHOV - MILAN ZIKA

Slavkov

CYKLISTA

13. místo ve stíhacím závodě družstev

1980 MOSKVA - JOSEF MAZURA

Tučapy

KOPANÁ

zlatá medaile - z olympijského turnaje v kopané

O.Zahradníček a J.Zehnal, SB

Sydney

Přehled medailí:

	zlaté	stříbrné	bronzové
1. USA	39	25	33
2. RUSKO	32	28	28
3. ČÍNA	28	16	15
28. ČESKÁ R.	2	3	3

Athény přejaly štafetu

Athénský starosta Dímítri Avromopoulos mává olympijskou zástavou na závěr letních her v Sydney. Olympiáda se vrací do země, kde se v roce 776 př. n. l. konala poprvé.

- bylo prodáno 6 800 000 vstupenek
- trestání dva sportovci za doping
- o celkem 928 medailí soutěžilo 10 500 sportovců
- nejúspěšnější sportovci :
 - gymnasta ALEXEJ NEMOV (6 medailí)
 - sprinterka MARION JONES (5 medailí)

AUSTRÁLIE

Ostrovní kontinent ležící mezi Indickým a Tichým oceánem. Osídlování Evropany, především z Velké Británie a Irska, začalo před 200 lety. Dnes má Austrálie větší styky s Asií.

Přírodní poměry

Západní polovinu tvoří většinou suché plošiny, pohoří a rozsáhlé pouště. Centrální oblast představují nížiny a říční systémy tekoucí do jezera Eyre. Na východě jsou hory Velkého předělového pohoří. Na severu rostou tropické deštné pralesy.

Podnebí

Vnitrozemní, západ a jih jsou suché a v létě velmi horké. Centrální pouštní oblasti mívají teploty až 50 stupňů Celsia. Na severu je horko po celý rok, v letním monzunovém období vlhko. Pobřežní oblasti na východě, jihovýchodě a jihozápadě mají mírné klima.

Lidé a společnost

Po roce 1945 přišlo do Austrálie mnoho Evropanů. Od 70. let představují 50 % přistěhovalců Asijci. Původní obyvatelé Austrálie jsou ekonomicky a společensky na okraji. V posledních letech stále důrazněji uplatňují svá práva na půdu. Majetkové nerovnosti jsou malé, hospodářský pokles 90. let však zvětšuje mezeru mezi bohatými a chudými.

Hospodářství

Výkonná těžba a zemědělství. Úspěšný sektor cestovního ruchu. Země investuje v hospodářsky úspěšných státech jihovýchodní Asie. Vysoká nezaměstnanost.

Zajímavost: Sydney má největší předměstskou oblast – celé město zaujímá dvakrát větší plochu než Peking a šestkrát větší plochu než Řím.

FAKTA

ÚŘEDNÍ NÁZEV: Australský svaz
DATUM VYTVOŘENÍ: 1901
HLAVNÍ MĚSTO: Canberra
POČET OBYVATEL: 17,8 milionu
CELKOVÁ ROZLOHA: 7 686 850 km²
LIDNATOST: 2 obyv. na km²

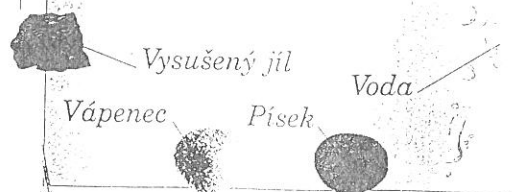
JAZYKY: angličtina, řečtina, italština, malajština, indonéština, jazyky původních obyvatel
NÁBOŽENSTVÍ: protest. 60 %, katol. 26 %, ost. 14%
OBYVATELSTVO: běloši 95 %, Asijci 4 %, původní obyvatelé Austrálie a ostatní 1 %
STÁTNÍ ZŘÍZENÍ: parlamentní demokracie
MĚNA: australský dolar = 100 centů

Martin Pavlun, S.B

ZAJÍMAVOSTI Z AUSTRÁLIE

Mnoho moderních budov je podobně jako Opera v Sydney postaveno z betonu. Tento umělý kámen je vlastně směsí cementu, vody a písku. Napjatá ocelová lana, vložená do betonu, brání jeho praskání.

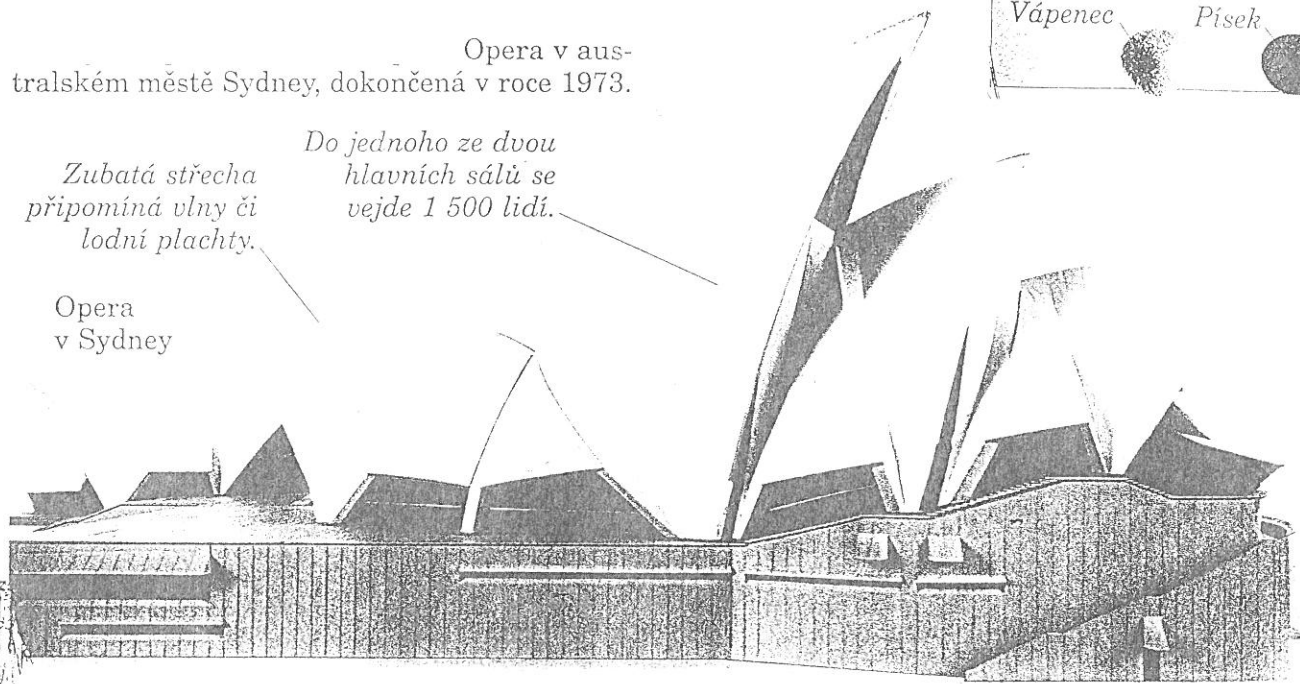

Opera v australském městě Sydney, dokončená v roce 1973.

Zubatá střecha připomíná vlny či lodní plachty.

Do jednoho ze dvou hlavních sálů se vejde 1 500 lidí.

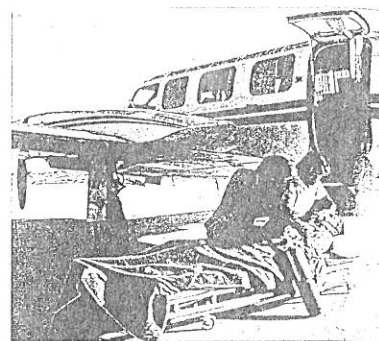
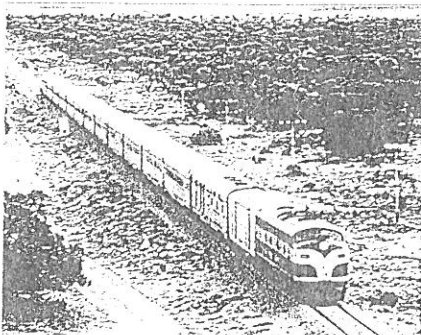
Opera v Sydney

Domorodé umění

Původními obyvateli Austrálie, kteří se zde usadili před 40 000 lety, jsou Australci. Mají výrazné umělecké tradice. Dnes se jejich malby na eukalyptové kůře prodávají po celém světě.

Od pobřeží k pobřeží
Jedna z nejdelších železničních tratí na světě vede napříč Austrálií ze Sydney do Perthu. Za tři dny vlak urazí 3 968 kilometrů na trati, která je držitelkou světového rekordu – má 478 kilometrů úplně rovných kolejí.

Stav nouze

Královská letecká lékařská služba zachraňuje životy lidem v odlehlých částech Austrálie. Pro mnoho pacientů znamená cesta do nemocnice dvouhodinový let.

ONDŘEJ ŠEBELA, SB

Víte , že mají svátek ?

SVĚTOVÝ DEN ZVÍŘAT

Jako patron všech zvířat je uctíván sv. František z Assisi , který celý svůj život zasvětil péči o nemocná a opuštěná zvířata . Zemřel v Itálii 4. října roku 1226 . Proto světový den zvířat slavíme každoročně v tento den .

Jistě jste už slyšeli - PES je přítel člověka .

Mnozí z Vás máte takového čtyřnohého miláčka doma . Anebo byste chtěli mít ?

Na dalších stránkách tohoto čísla časopisu přinášíme zajímavosti o psech .

A o jakých zvířátkách si přečtete příště ? Nechte se překvapit .

DOMINIKA KAFONKOVÁ, S.B
ERIKA SCHWARTZOVÁ, S.B

MALTÉZÁČEK

Maltézáček, člen rodiny bisonů, je jedním z nejstarších evropských společenských plemen. Objevuje se na řadě obrazů známých malířů, například Goyi nebo Rubense. Je to dlouho žijící malý psík, který vyžaduje každodenní péči o srst.

Původ: Velká Británie

Výška: 25,5 cm

Váha: 2–3 kg

Srst: dlouhá, rovná, hedvábná

Barva: bílá s citronovými znaky

Průměrný věk: 14–15 let

Povaha: šťastný, roztlomilý, přizpůsobivý

1	1	2	1

BRUSELSKÝ GRIFONEK (BRABANTÍK)

Hrubosrstý bruselský grifonek, vyšlechtěný k lovu škodné ve stájích, se stal díky své milé povaze oblíbeným společenským psem. Brabantík patrně vznikl zkřížením mopse, yorkshirského a irského teriéra, čemuž odpovídá i hladká srst.

Původ: Belgie

Výška: 18–20 cm

Váha: 2–5 kg

Srst: bruselský grifonek – hrubá a drsná, brabantík – měkká a hladká

Barva: červená, černá nebo černá

a sytě tříslová s bílými znaky

Průměrný věk: 12–14 let

Povaha: inteligentní, veselý

1	1	1	1

YORKSHIRSKÝ TERIÉR

Vznikl křížením Skye a vyhynulého black-and-tan teriéra. „Yorkie“ je dnes jedno z nejoblíbenějších společenských plemen na světě. Snadno se přizpůsobí životu ve městě i na venkově a je nebojácny. Jsou to špic-kovi vystavní psi, vyžadují však dostatek času na údržbu pěkného vzhledu.

Původ: Velká Británie

Výška: 22 cm

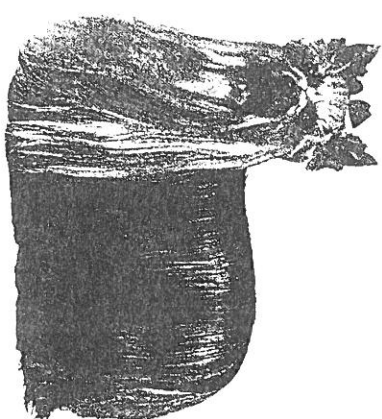
Váha: 3 kg

Srst: lesklá, jemná a hedvábná

Barva: tmavá ocelově modrá a sytě tříslová

Průměrný věk: 14 let

Povaha: přátelský, panovačný, živý

2	1	4	1

MOPS

Pochází pravděpodobně z Číny a je potomkem tibetského mastifa. Mops byl přivezen do Holandska na obchodních lodích a následně převezen Vilémem Oranžským do Británie. Navzdory své malé postavě je silný a podsaditý.

Původ: Čína

Výška: 25–27 cm

Váha: 6–8 kg

Srst: jemná, hladká, krátká, lesklá

Barva: stříbrná, apríkot, žlhaná a černá

Průměrný věk: 13–15 let

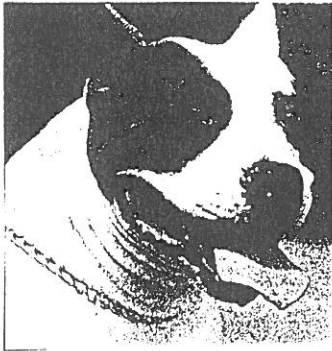
Povaha: inteligentní, šťastný

1	1	1	1

Co jsou to bojovní psi ?

Bojová plemena vznikla křížením buldoka s různými plemeny teriérů. Tito psi byli vyšlechtěni pro boj proti jiným zvířatům, hlavně psům. Vyžaduje se od nich klid, odvaha, samostatnost, silný skus, rychlý útok a schopnost snášet bolest. Jsou to silná a sebevědomá zvířata. Výcvik bojových plemen vyžaduje pevnou ruku, zkušené vedení a dostatek času, pak z nich jsou vynikající společníci, věrní a milí ke všem členům domácnosti a laskaví k dětem nevyhledávají rvačky s jinými psy, ale když je někdo vyprovokuje, stává se z nich nemilosrdní soupeři. Pokud nejsou vysloveně vedeni k útoku na člověka, nemají vnitřní potřebu s ním bojovat.

▪ AMERICKÝ PITBULTERIÉR

Pitbul byl vyšlechtěn v Anglii v 19. století. Sloužil pro psí zápasy („bull“) v podzemních arénách („pits“). Je to pes odvážný, silný a mrštný. Instinkt bojovníka je u něj silnější než pud sebezáchovy. Když bojuje, tak na život a na smrt. Jeho čelisti vyvinou tlak až jedné tuny. Na druhé straně je hodný a trpělivý, tolerantní a oddaný. Potřebuje pevné vedení a důslednou výchovu. Při chybném chovu napadá všechno, co se hýbe.

▪ AMERICKÝ STAFFORDSHIRSKÝ TERIÉR

Je to velmi čilý a elegantní pes a patří mezi dobře cvičitelná plemena s chutí k práci. V žádném případě ale nepatří do rukou začátečníka. Je totiž mimořádně nebezpečný: Je to vytrvalý bojovník, který nikdy nevzdává. Je houževnatý jako buldok a obratný jako teriér, z nichž koncem minulého století vyšlechtěn. Pořídit by si jej měl jedině ten, kdo si je absolutně jistý, že z něj dokáže vychovat ukázněného a zvládnutelného psa.

▪ NEAPOLSKÝ MASTIF

V roce 1949 se začalo s čistým chovem této rasy, jejíž předchůdci byli pravděpodobně římské bojové psy. K pánovi a jeho rodině je milý, přátelský a věrný, k cizím nedůvěřivý. Osvědčil se jako skvělý hlídač, rozvážný a klidný, umí ale také velmi razantně zasáhnout- nezná strach před ničím a nikým. Je proto nutné jej od mládí vychovávat a cvičit pevně a důsledně. Hodí se spíše pro zkušenější majitele, kteří ho dokážou vést k poslušnosti.

▪ ANGLICKÝ BULTERIÉR

Tento silný pes byl vyšlechtěn k lovu turů, medvědů a prasat. Jeho úkolem bylo udržet zvěř na místě svými silnými čelistmi, odkud nepříjde lovec. Později byl využíván v zápasnických arénách. Je to odvážný pes plný energie, sebevědomý, ale ne agresivní. Je veselý, inteligentní a velkorysý. Dokáže být příjemným společníkem, pokud je ovšem od mládí důsledně a dobře vychovávaný. Musí být dokonale poslušný a ovladatelný.

DOMINIKA KATONKOVÁ, S. B.

NĚKOLIK RAD

1. DVA A ČTYŘICET PERLIČEK

Stejně jako člověk potřebuje i pes čas od času zkontrolovat chrup. Nebezpečí představuje především zubní kámen, který může způsobit vznik zánětu dásní. Psovi v takovém případě navíc nepříjemně páchne z tlamy.

Stav zubů záleží na kvalitě a druhu potravy. V chovné stanici podáváme psům jednou či dvakrát do měsíce stojky tvrdého chleba, které zuby očistí. Tento způsob ústní hygieny je možný jen tehdy, když je váš chovanec ochoten chléb pozřít. Jestliže odmítá, pak mu do potravy přidejte telecí (nikdy ne jiné) kosti.

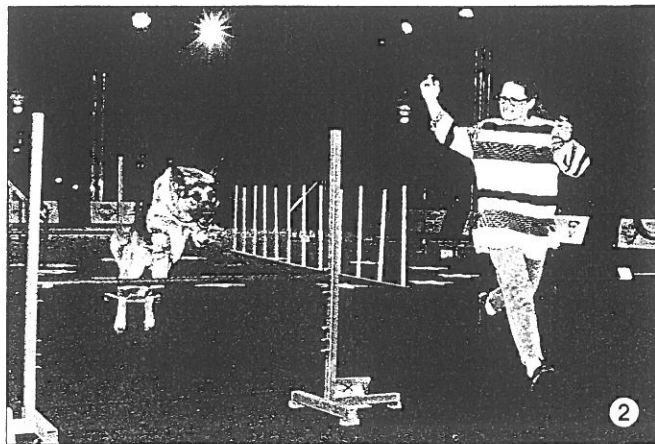
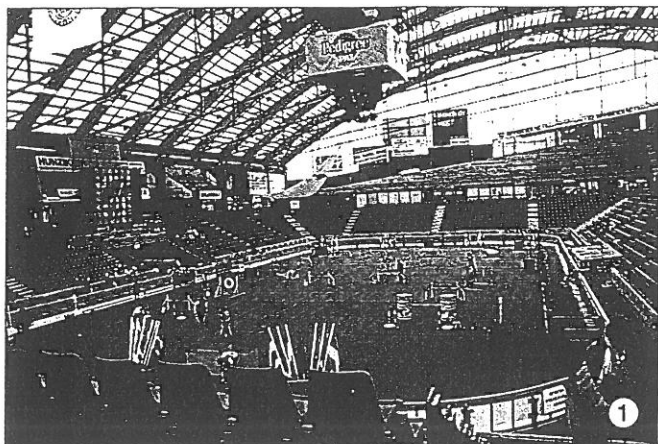
Chrup dospělého psa tvoří 42 zubů, 20 v horní čelisti, 22 v dolní. Štěňata mají pouhých 28 zubů. Mléčný chrup dorůstá zhruba ve stáří čtyř týdnů, mění se okolo třetího měsíce. Poslední zuby se mohou prořezávat až do jednoho roku, ojedinele i déle.

2. ABY UŠI NEBOLELY

Dbáme také na čistotu ušních boltců: ty psovi občas umýváme. Musíme být důslední zejména v deštivých dnech plných bláta, kdy si pes při venčení snadno zanesse do uší špínu. Zvukovod čistíme stejným způsobem jako u malých dětí. Okamžitou návštěvu veterináře vyžaduje stav, kdy pes neustále třepe hlavou, drbe se v uchu nebo s uchem na zemi šmejdí po koberci.

3. PRACH DRÁŽDÍ OČI

Zdravé oko je jasné a nezarudlé. Oční sekret, který vylučuje, otíráme vlhkým hadříkem. Jestliže se pes pohybuje v sypkém písku či hlíně, nebo jsou-li dny suché, může se do očí dostat prach, který pak dráždí. Proto oči vždy ošetříme - vypláchneme borovou nebo destilovanou vodou, jinak by se mohl objevit zánět, který leckdy přerůstá v chronický. Žádnou známku začínajícího zánětu nepodceňujeme a urychleně vyhledáme odbornou pomoc.

Stamiliony lidí chovají psy a statisíce z nich se pyšní jejich rodokmeny, vzhledem či schopnostmi natolik, že se pravidelně scházejí, aby se pochlubili. Mnohdy tím nejcennějším, co mají. Předvést ale na výstavě svého čtyřnohého miláčka nestačí, vymýšlejí se stále nové soutěže, hraničící někdy se ztřeštěností a nedostatkem soudnosti. V zásadě však je jakákoliv činnost, zaměřená na aktivní trávení volného času lidí a psů, chvályhodná a spíše než odsudek si zaslouží následování. Nechcete to zkusit?

TANEC SE PSY

Tato disciplína je již vlastně „stará“, vždyť byla vymyšlena před deseti lety a dnes má hlavně v Anglii, USA a Kanadě spousty vynavačů. Ve střední Evropě však měla premiéru teprve letos na jaře, na evropské výstavě v Tullnu.

Na pódium či do arény, nejlépe tak velikosti hokejového hřiště, nastupuje člověk - tanečník - a jeho pes. Zaznívájí první tóny a dvojice se dává do pohybu. Kužel barevného světla ukazuje, jak pes reaguje na každý povel majitele, do rytmu si sedá a stoupá, motá se mu mezi nohama, skáče přes něj a válí sudy či kotrmelce. Mezitím

dvojice obíhá a obskakuje arénu, otáčí se, zastavuje a hned zase zrychluje. Konečně hudba dozní a tanečník děkuje svému psímu partnerovi. Také on se uklání směrem k publiku. Bouřlivý potlesk diváků nebere konce a je nejlepší odměnou dvojici za několikaminutové náročné vystoupení.

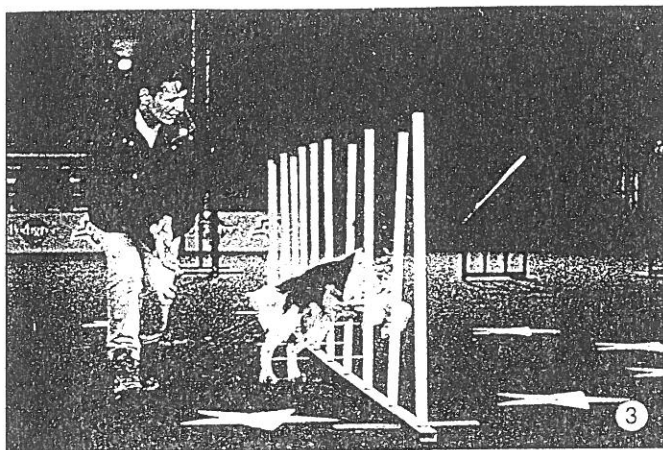
Tanec se psy je jistě zajímavým oživením každé výstavy. S tradiční kynologií a chovatelstvím toho však už mnoho společného nemá, zdá se, že stojí blíže k cirkusovým a varietním číslům. Jeho zastánci však tvrdí, že to je jediný psí sport, který lze trénovat i v obýváku a který je otevřen skutečně všem včetně dětí, starých i tělesně postižených lidí.

PSÍ VÝSTAVY v novém

ROTTDANCING

Za zvuků rázné muziky vpochoduje na pódium asi deset kynologů s rotvajlery, mohutnými služebními psy, kterým není asi nic tak cizí jako ladný pohyb v hudebním rytmu (obr. 6). Celá skupina se pak - vedena hudbou - všelijak rozestupuje a spojuje, kynologové odkládají a přivolávají psy, cvičí hlavní povel a poslušnost. V podstatě se jedná o kolektivní ukázkou výcviku zpestřenou hudbou. K tanci to ovšem má dosti daleko a lze jen těžko předvídat, jakou bude mít tato disciplína budoucnost. Nicméně přinejmenším páníčkové a páníčky se v Tullnu předvedli s velkým nadšením a zápallem. A to je asi nejdůležitější - zvláště když ani psům „tanec“ očividně nijak neublížil.

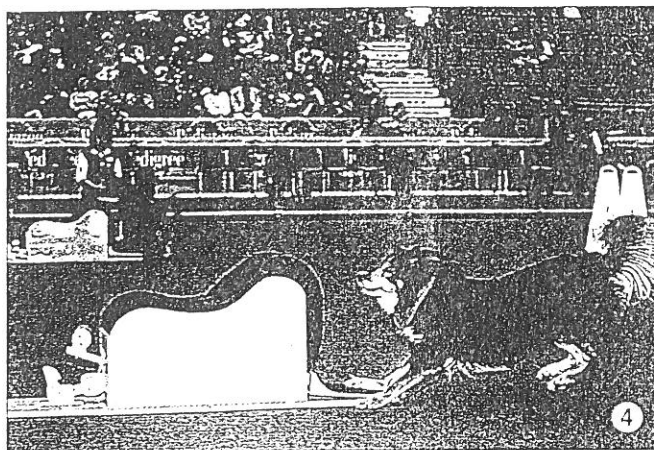

DOSTIHY JORKŠIRŮ

Tahle psí disciplína byla asi zpočátku myšlena jako legrace a hecování, ovšem mnoho majitelů drobných jorkširských teriérů ji bere smrtelně vážně. Běhá se na vzdálenost 30 - 50 metrů. Na jedné straně drží pomocník chlupatého závodníka, zatímco na opačnou stranu závodistiště přechází majitel a po celou dobu na psíka volá a ukazuje mu, kam má běžet. Konečně jsou všichni majitelé srovnáni v rozestupech u cíle a před nimi stojí rozhodčí. Druhý rozhodčí po domluvě tlesknutím či hlasem závod odstartuje a jorkšírci se za nadšeného štěkotu úprkem vrhají za svými páničky. Tedy... občas se najde chytrolín, který po chvíli nebo na začátku běh vzdá a věnuje se zajímavějším činnostem (třeba čichání k závodní trati), a taky zmatkář, běžící úplně jinam než ke správnému cíli, takže ho po celém závodním areálu loví ještě dlouho po konci závodů jeho majitelé a pomocníci. Zbylí závodníci se mezitím vrhají do náručí svých šťastných majitelů a rozhodčí určuje pořadí.

Vítězové meziběhů postupují do semifinále a nakonec se běží finále. Do něj - a to není nijak podivné - postupují jorkšíři, kteří by na vlastní psí výstavě asi jen těžko uspěli. Několikakilogramoví chlupáci s krátkou srstí a na delších nožkách působí vedle droboučkových načesaných vítězných mláčků jako jiné plemeno. Co jim však chybí na vzhledu, to dohánějí rychlostí.

Zatímco u nás jsou známy - a to ještě jen úzkému okruhu znalců - pouze dostihy chrtů, v cizině běžně závodi i jiná plemena. nejen jorkšíři, ale v Austrálii např. rhodéští ridgebacki a mnohde po světě i obyčejní voříšci. Nechcete se pokusit uspořádat podobnou psí taškařici i u vás? Diváci ani závodníci sami se rozhodně nudit nebudou!

FLYBALL

„Létající míč“ dnes doplňuje každou slušnou psí výstavu v zahraničí, u nás je ale stále popelkou. Přitom jde o disciplínu mimořádně atraktivní a divácky oblíbenou. Soutěžící pes - nezáleží vůbec na plemeni, jde jen o výcvik a šikovnost - se po startu a přes několik překážek přiblíží ke zvláštnímu dřevěnému zařízení. V jeho přední části je šlapka, na kterou pes stoupne a uvede tak do pohybu pružinový mechanismus (obr. 4), který vystřelí nad psa míček (tenisák). Šikovný pes ho chytí ve vzduchu (obr. 5) a úprkem se vrací zpět ke svému majiteli.

Zdá se to jednoduché, ale opak je pravdou. Naučit psa šlápnout na určité místo a chytit míček je velmi těžké. Když to pes umí, trvá mu absolvování závodu pár desítek vteřin, mnoho je však těch, kteří zoufale stoupou na špatná místa nebo tam jen bez síly postaví tlapku a čekají, jiní loví utikající míček po celé aréně, další ho chytí do tlamý a peláší úplně pryč. Obecenstvo se baví, aplauduje, uvolní - a o to v celé soutěži jde. Vždyť napětí při vlastní psí výstavě mají všichni dost.

AGILITY

Asi nejpobulárnější a pro diváky nejpřitažlivější sportovní disciplínou je agility, překázkový běh, jakási obdoba tradičního koňského parkúru. Mnoho let se provádí i u nás a naši závodníci dosahují výtečných výsledků i na evropských kolbištích (obr. 1). Ukázky agility bývají k vidění na mnoha našich výstavách psů.

Pravidla jsou jednoduchá - majitel se po celou dobu závodu psa nesmí dotknout, ovládá ho jen hlasem. Jakýkoliv kontakt znamená diskvalifikaci. Psi překonávají celou řadu překážek skokem (obr. 2), probíhají látkovým tunelem, někdy jsou odloženi na stůl, nejtěžší je asi slalom mezi tyčkami (obr. 3). Ten vyžaduje dokonalou koordinaci pohybů psa a souhru s majitelem, který ho hlasem vede.

Je jasné, že i když agility mohou běžet všechna psí plemena (běhá se i miniagility pro psy do kohoutkové výšky 40 cm), jen některá mají šanci vítězit. Bezkonkurenčně nejlepší bývají střelbítě rychlé a obratné border kolie, které se do každé práce ženou jako drak, štíhlí a pohybliví belgičtí ovčáci malinois - a také obyčejní voříšci vhodné tělesné stavby.

